

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ
БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1951
декабрь
30
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 256 (2430)
ӨРТӨЗ 20 КӨП.

Коммунизмниң улуг тудугларының чагыгларын ёзугаар (1 арын).
Чаа чылга уткуштур (1 арын).
А. Петров — Райкомнук штаттан дашкаар илеткелчизи (2 арын).
И. Артемов — Совет чуртта (2 арын).

П. Калинин — Улешпес фонд болза, колхозтарны ажил-агый талазы-биле быжыглаарының үндезин дөзү (3 арын).
А. Ермолаева — Часкы тарыглага бедик шынарлыгы үрезин дээш (3 арын).

Д. Бочаров — Делегейде болуп турар чоруктарның допчулалы (4 арын).
Суг үрлээшкенинден качыгдлап Италияның чурттакчыларына совет улустун дузаламчызы (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

Колхозта партия организациязыкың секретариниң дугайында

Колхозтарда партия организациязыкың бүрүзүнүң ажилының чедишкенин хөй нуруузуңда-ла секретарьден, оон политиктиг болгаш нинти билдиниң денелинде база керек бүрүзүн ооң чогадыкчы болгаш эгелекчи болурун хаммааржыр. Парторганизациязыкың секретари — ол болза, коммунистерниң идегелинде бүргеткен, социалистиг чарыштын организациязыкың, колхозтун мурунда тургустунган сорулгалары шийтирилээринге массаның организатору кижжи болур.

Ажылдакчылары колхозтарга баргылаш, чүгле коммунистерге ужурашпайн турар эвес, харын партия организациязыкың секретарьлеринге безин ужурашпайн, а чүгле колхозтар даргалары-биле беседага кызыгаарлатынып чоруп тургулаан таварылгалар бар. Партия организациязыкың секретарьлеринге ВКП(б) райкомнарының талазындан политиктиг удуртулганың денелин бедилер сорууга туруп турар. Чүге дээрге, көдээниң партия организациязыкың удуртулгасында партия ажилына дуржулгазы биче, анык эштер дештирип сонгуктулаан үеде ол ажил улам чугула.

Ам бистин областа часкы хову ажилының кампаниязынга белеткелдер улам күштелип чоруп турар. Коммунист бүрүзүңе, партия организациязыкың секретаринге амгы үеде часкы тарылгага чедишкениң белеткениринден, ынчангаш часкы тарылганы эң эки агротехниктиг хуусаада чорударында артык улук сорууга чок. Бо дээрге, бедик дүжүттү алыр дээш, көдээ ажил-агыйны улам көдүрер дээш демселдин эң чугула эге чадазы.

Партия организациязыкың мурунда сорулгалары чедишкениң шийтирилээр төлөө, политиктиг удурткучу болур секретарь болза, колхозта чоруп турар ажил бүрүзүн, бүгү колхозчулар билген турар кылдыр ажил чорудар, а болу фермаларда болгаш колхоз бүдүрүлгезинин өске-даа участоктарында чүгү болуп турарын хамыктын мурунда билеп ап турар ужурулук. Секретарь амдыралдың айтыры бүрүзүн ханзы-биле көөр, ол дугайын коммунистер болгаш комсомолчулар база партия кежигүнү эвес активчилер-биле болгаш колхозчулар-биле кады байлып сүмележир, чүгле ындыг харылзаа турда, ол кижилер секретарьге боттарының чаа-чаа уткалыг болгалары-биле доктаамал көзү сүмележирлер, боттарының саналдарын идегелинде билерлер, четпестер дугайында еларын саналдарын секретарь чогуур үезинде көргөн турар, чүгле ынчаарда ол ажил-херекчи сүмелер хүлээп алдынган болгаш күөсетинген турар, кижилерин хууда хомудалдары шын болгаш чогуур үезинде шийтирилтиңген турар.

Улуг-даа, биче-даа айтырыгларын шийтирилээр партияжи удурткучу бедик принципалдык болур херек. Ол болза, политиктиг удурткучун эргежок чугула шынарының, бодунуң удуртулгасында турар эштерге үлежеризинин көргүзүү болур. Партияжи нинти позицияга быжыг туржуру, айтыры бүрүзүңе политиктиг шын шийтирилчизи — секретарьның шийтирилдиниң үезинде ол. Партия организациязыкың секретари кижилерниң янзы-бүрү салдычак болгаш сендаргай, четпестери херекке албас, чорум чок үлгедешкенин чоруктарына сагыш тайбыч олурп болбас, оон үндешинерин болшевичи шугум-биле илердер болгаш четпестери узуткаар хемчеглерин сонгаарлады болбас.

Бистин партия эге организациязыкың секретарьлеринде нинтинин колхозчу күш-ажылына киришпес, а чүгле секретарь хүлээлгезин күөседип тургаш-ла күш-хүнү санадып алыр хөөнүг эштер бар болуп турган таварылгалар тургулаан. Ол дээрге, көдээ ажил-агый артелиниң Уставын хажыдып турар чорук болур. Колхозчуларның мурунга секретарьның алдар-хавыязы болза, колхозтун нинти байлаан өстүрер дээш демселге каян ол бодунуң сөзүн бодунуң херек кырында ажилы-биле бадтыкап турган үеде улам бедик болуру чугаажок.

Секретарь бүрүзүнүң хүлээлгези — күш-ажылдың бүдүрүлгүзүн бедилеринге, социалистиг бүдүрүлгениң бүгү участоктарына ажилдың шынарын экижидеринге бодунуң бүгү күжүн, энергиязын болгаш организациязыкың мергежилин үндүрүп тургаш, көдээ ажил-агый артели организациязыкың ажил-агый талазы-биле быжыглаарына база колхозчуларның материалдык болгаш культурулук амьдыралының денелин улам бедилерин чедип алыр болур.

Секретарь бүрүзүнүң хүлээлгези — күш-ажылдың бүдүрүлгүзүн бедилеринге, социалистиг бүдүрүлгениң бүгү участоктарына ажилдың шынарын экижидеринге бодунуң бүгү күжүн, энергиязын болгаш организациязыкың мергежилин үндүрүп тургаш, көдээ ажил-агый артели организациязыкың ажил-агый талазы-биле быжыглаарына база колхозчуларның материалдык болгаш культурулук амьдыралының денелин улам бедилерин чедип алыр болур.

Чыл планы күөсетинген

КЕМЕРОВО. «Кемеровуголь» комбинаттың дагжылары Донетиниң шахтерлары-биле чарышпышаан, декабрь 25-те чыл планының сөөлүгү тонна хөмүр дажын бергенер. Эрткен чылдың денелинде алырга хөмүр даш тывыжы 9,1 хуу улгаткан. Ол-ла үениң дургузунда ажилгалла кириеринин талазы-биле күш-ажылдың бүдүрүлгүзү 11 ажыг хуу өскөн болгаш казып турар оттулар чүдүлдү шынары экижээн. 11 айларын дургузунда хөмүр даштын бот-өртөөниң чингелденден 8 миллион рубль камналга планында ажыр алдынган.

ЧЕЛЯБИНСК. Челябинскиниң хөмүр даш бассейниниң шахтерлары хөмүр даш тывыжының чыл планын хуусаа бетинде күөсеткен. Дагжыларның күш-ажылының бүдүрүлгүзүн эрткен чылдың денелинде алырга ортумаа-биле 10 хуу өскөн. Оттулар чүдүлдү бот-өртөөниң чингелденден 4 чартык миллион рубльди камнап алган.

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНДЕ

Горький. Он сес чыл мурунда В. М. Молотов аггы автэзаводка Султан Ибрагимов слесарь болуп ажилдап эгелээ. Ам ол — № 1 мотор цехиниң ээлчег механиги болуп ажилдап турар. Эш Ибрагимов бүдүрүлгеден чартыклайн тургаш, автомеханик техникумун дооскан. Ада-турттуц Улуг дайынын үезинде фронтта кызымакый күш-ажылы-биле дузалаан дээш дээди шааннал — Ленин срдени-биле шааннаткан.

Чурукта: Султан Ибрагимовтун «М—20» автомобильдин сонгу дугуйларының ступицазынга «технологтук процессти ажилдап кылыры» деп темага дипломуна төлөвөдө камгалап ап турары.

Чуруу П. Вознесенскийниң. СЭТА-ның прессклешеи.

Коммунизмниң улуг тудугларының чагыгларын ёзугаар

СТАЛИНО. Донбасстың үлетпүрлүг 50 ажыг бүдүрүлгелери коммунизмниң улуг тудугларының хүндүлүг чагыгларын күөседип турарлар. Бойдушту чартырының сталинчы планын боттандырар чорукка улуг салышкыны Ново-Краматорскинде Сталин аттыг машина-тудушкуну завод берген. Ол завод болза, Волга-Дон каналга, Цимлянскаяны болгаш Сталинградтын тудугларына херектээр техниктиг нарын дерь-гелер белеткээр талазы-биле 1951 чылдың чагыгларын хуусаа бетинде күөсеткен.

Заводтун директору, Сталинчы шаанналдын лауреады И. П. Катеринич СЭТА-ның корреспондентизи-биле беседазынга мында дээн: —Даг үлетпүрүнүң болгаш металлургия үлетпүрүнүң дерилгелеринин эң улуг бүдүрүлгези болур бистин заводуvs бүгү чуртка билдингир. Прокат станоктары, ханы шахталарга херектээр электри күжү-биле көдүрер машиналар, кудукуч краннар, демир таптаар машиналар болгаш маскалар бисте белеткенип турар.

Устүнде айтыккан продукцияларын бүдүрүп үндүрери-биле чергелештир, завод 1951 чылда коммунизмниң улуг тудугларының харысалгалыг чагыгларын база күөсеткен. Цимлянскаяны суг күжү-биле ажилдап электри станциязынга бистер күчүлүг турбиналарының улуг-улуг кезектерин белеткегилээн бис. Шлюзтар хаалгаларына херектээр 20 ажыг механизмнерин болгаш 3 кубометр ишкирлиг хамыштарлыг оң-оң экскаваторларын Волга-Донун пароход чорур каналының тудугжулары бистен алгылааннар.

Бо чылын заводтун инженерлер дөрт кубометр ишкирлиг чаа экскаваторларын тургусканнар, ол экскаваторлар болза, башкарылганың бедүүнү-биле бедик бүдүрүлгүзү-биле өскелеринден ылгалып турар. Ол ышкаш Кол Туркмен каналдын уунда ажилдарга херектээр дизель-электри станцияларын тургусканнар.

Мад ажылының 1500 чаа тудуглары

ТБИЛИСИ. Аджар хуузу арыг-жериниң үш чыл планында Кобулетский районун үпчүк, Бай-Тайынген мыйсычтык бола малдар-аттыг көдээ ажил-агыйни ке-даа чамдыкча хөй муң-муңун кирип чүгү дерилгерлиг мал кай арыглашканы.

СВТ-АКСЫ. (Телефон-биле). Сүт-Хөл районун күш-ажылчы колхозчулары эрги чылды үлөп, чаа чылга чаа-чаа чедишкенин-биле ужуражыр дээш биче эвес ажилдарын чоруткан. Оон түңдешинде Сүт-Хөл районун күш-ажылчы чону 1952 чылдың чагаай дүжүлдүн алыры-биле үрезин уруушкунун 98 хуу уруп алган. База колхозчу суурларын улам калбартыр дээш 182 кижиги тудуг ажилында онза кызымаа-биле ажилдап, 31 чурттагы бажынарнын, малдың 13 чылдыг кажаларының тудуун доозуп турар. Ол ажилга Киров аггыг көдээ ажил-агыйның бызаачызы эш Билим-оол, Сталин аттыг көдээ ажил агый

Кубаньда миллионер-колхозтар

КРАСНОДАР. Кубаньның колхозтары көдээ ажил-агый чылынын баштайгы түңнелдерин үндүрүп турар. Улуг чедишкенин Курганский, Лабинский, Советский болгаш өске-даа хөй районнарның колхозтары чедип алган.

СВТ-АКСЫ. (Телефон-биле). Сүт-Хөл районун күш-ажылчы колхозчулары эрги чылды үлөп, чаа чылга чаа-чаа чедишкенин-биле ужуражыр дээш биче эвес ажилдарын чоруткан. Оон түңдешинде Сүт-Хөл районун күш-ажылчы чону 1952 чылдың чагаай дүжүлдүн алыры-биле үрезин уруушкунун 98 хуу уруп алган. База колхозчу суурларын улам калбартыр дээш 182 кижиги тудуг ажилында онза кызымаа-биле ажилдап, 31 чурттагы бажынарнын, малдың 13 чылдыг кажаларының тудуун доозуп турар. Ол ажилга Киров аггыг көдээ ажил-агыйның бызаачызы эш Билим-оол, Сталин аттыг көдээ ажил агый

Чаа чылга уткуштур Улуг чедишкенин чылы

ЧАДААНА. (Телефон-биле). Чөөн-Хемчик районун ажилчы чоннары 1951 чылда улус ажил-агыйның бүгү адырларының талазы-биле улуг чедишкенин чедип алган. Районун көдээ ажил-агыйлыг чонунун сезен ажыг хуузу сөөлүгү каш чылдарын иштинде колхозчу чаа амыдыралче шилчээ.

Райондун школа назылыг уруглары школаларда бурун хаара туттунган. Районда кижжи болгаш мал эмнелгелеринин эки деритинген чаа лабораториялары ажыттыган. Районда туберкулез аарыгын шийинч эмиээр болбаазын техника-биле чөпөгелтиген рентген аппаратурыг чаа лаборатория ажыттыган болгаш ажилдап турар. 1951 чылда районун шупту көдээ (суму) Советтери телефон харылзаа-биле бүрүн хандырттыган.

1951 чылдың часкы тарылга кампаниязын район чогуур өйүндө чоруткан болгаш тарааларын чагы, күскү ажалгазын эки чорутканының түңнелинде колхозтар элбекшилди дүжүттери савалап алган. Күрүңе тараа дужаарының планын район сентябрь 20-де, хуусаа бетинде 119,6 хуу кылдыр ажыр күөсеткен. Ол ышкаш район күрүңе эгт дужаарының планын 102,4 хуу болгаш дүк дужаарының планын 243 хуу күөседип, күрүңе мурунга хүлээлгелерин чедишкенин күөсеткен.

1951 чылда чедип алдынган ол чедишкенин улам быжыглавышаан тургаш, 1952 чаа чылда оон-даа артык чедишкенин чедип алыр дээш районун ажилчы чоннары чаа чылды күш-ажылчы бедик көдүрүлгүзү-биле уктуп турар. 1952 чылда колхозтарның ховуларына чагаай тарааларын өстүрүп алар дээш анаа баш бурунгаар белеткел ажилдарын колхозтар организациязы-биле чорудуп турар.

Колхозтарның нийтилештирген малының баш санын өстүреринин планын 1951 чылда районун колхозтары база багай эвес күөсеткен. СССР-нүн Көдээ Ажил-агый Министрствозинде «Мал өстүрерин болгаш мал чедишкенин дээш» бо чылын Хорум-Дагга Жланов аттыг, Чыргакыда Калинин аттыг болгаш «Коммунизмге орук» колхозтарын «ГАЗ—51» деп автомашиналар-биле шааннаан чорук ол дугайында тодаргай барымдаа болур.

1951 чылда Чадаана МТС-тиң механизмизтиг күжү дька өскөн болгаш районда автотранспорт конторазы тургустунган чорук районун улус ажил-агыйын дүрген хөгжүдүп сайырдырынга канчаар-даа аажок улуг идигни берип турар. Оон-биле чергелештир улус өредилгези болгаш кадык камгалалының талазы-биле 1951 чылда район база-ла улуг чедишкенин берген болган. Район төвүндө ангыда бо чылын Чадаана, Хорум-Даг болгаш Чыргак сумуларында чеди чыл школалары ажы-агыйларын күөсеткен.

Хүндүлүг чагыгларын күөседип турар үеде заводтун коллективни техниктиг хөй-хөй чугула айтырыгларын шийтирилээр. Чангыс угда элээн каш янзы-бүрү ажилдарын күөседип агрегаттыг станоктарын ажилдадып кириген, улуг-улуг кезектерни машина-биле хевирлээр, херекселдерин күштүг электр-биле чылыдып тургаш болбаазырадыр болгаш өске-даа чугула чүдүлгелерин завод бүдүрүлгези шингээдип кириген.

Ол четпестери дарый эдип узуткаш 1952 чаа чылда районун улус ажил-агыйның улам ыңай чаа бедик хөгжүлдэ дээш эрес соруктуг ажилдаар чорук чугула.

Механизаторлар чаа чылга

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районун Арыг-Узунде «УТКШ»-ның 25 чыл ою» совхоз-тун механизаторлары чаа чылга эки бедилерлиг ужуражыр турар. Олар 1952 чылдың дөрт дугаар кварталының септелге планын чүс хуу күөсеткенер.

Механизаторлар пландан дашкаар ийи автомашиналарын септеп дооскал болгаш ам бир машинаның септелгезин доозарының кырында туруп турар.

1952 чылдың часкы тарылгазынга белеткел кылдыр тракторлар септелгезин 100 хуу күөсеткен, трактор андазынарының септелгезин 150 хуу күөсеткен, трактор септаларының септелгезин 110 хуу болгаш тараа арыглар машиналарын 100 хуу септеп дооскан. Оон ангыда механизаторлар пландан дашкаар ийи автомашиналарын септеп дооскал болгаш ам бир машинаның септелгезин доозарының кырында туруп турар.

Коммунистер эштер — механик контролер Карбы, электрик Блинов олар боттарының хүлээлгелин ажилын кончуг күү күөседип турарлар. Ол ышкаш трактор септекчизи даш Зайцев, слесарь Татарников, арган Афанасьев, тракторист Буян болгаш дарган Серээжипей олар хүн нормазын үргүлчү 140—170 хуу чедип күөседип турарлар.

Сүт-Хөлдүн колхозчулары

СВТ-АКСЫ. (Телефон-биле). Сүт-Хөл районун күш-ажылчы колхозчулары эрги чылды үлөп, чаа чылга чаа-чаа чедишкенин-биле ужуражыр дээш биче эвес ажилдарын чоруткан. Оон түңдешинде Сүт-Хөл районун күш-ажылчы чону 1952 чылдың чагаай дүжүлдүн алыры-биле үрезин уруушкунун 98 хуу уруп алган. База колхозчу суурларын улам калбартыр дээш 182 кижиги тудуг ажилында онза кызымаа-биле ажилдап, 31 чурттагы бажынарнын, малдың 13 чылдыг кажаларының тудуун доозуп турар. Ол ажилга Киров аггыг көдээ ажил-агыйның бызаачызы эш Билим-оол, Сталин аттыг көдээ ажил агый

артелинде эш Сайып-Белек болгаш өскелер-даа эн-не кызымаа-биле ажилдап турар.

Нолхоз сууру өзүп турар

Өвүр районун Дус-Даг сумузуна 1949 чылда 40 хире өрегелиг «Торгалыг» деп колхоз организациязына ачылган. Оон төвү Торгалыг хемини кылдында Таарымал деп чер болган. Бо каш чылдың иштинде колхозтун өрегезинин саны 150 четкен.

Ол ышкаш районун машина-трактор станциязының коллективни 6 тракторларын, 5 андазынарыг болгаш 8 арыглар машиналарын база бир культуваторнуң септелгезин бүрүн дооскал. Ол ажилга септекчилерден эштер Чадамба, Делгер-оол болгаш трактористер Сопта, Буддуй, Очур-оол, Танчай, Ламажаа, Эжержап болгаш оон-даа өске эштер боттарының күш-ажылчы кызымаан илередип, хүн бүрүнүң үлүг нормаларын үргүлчү ажыр күөседип турарлар.

1951 чылда колхоз 15 чурттагы бажынарнын, малдың 3 эки шынарлыг кажаларын тудуп алган. Оон ыңай чеди чыл школының тудуун барык дооскан, ам чүгле кырызы кылдынмаан. Ынчангаш 1952 чылда колхозка чеди чыл школы ажытынар. Колхоз оон ыңай эмпелгелиг, магазинин болуп турар.

Колхозта тудуг бригадир эш Доспанцын удурткан бызаачылары тудуг ажилына иденкей чүткүлдү чыгарып берген.

Колхозта тудуг бригадир эш Доспанцын удурткан бызаачылары тудуг ажилына иденкей чүткүлдү чыгарып берген.

Райкомнун штаттан дашкаар илеткелчизи

Партиянын Улуг-Хем районунун чанында илеткелчилер бөлүнүн кежигүнери шупту 19 кижи бар. Ол болза, чурттагы чоңун ортузунга политиктиг ажилдарны чорудар талазы-биле хүн-бүрүнүн ажылынга ВКП(б) райкомунун даянгыжы болуп турар политиктиг улуг күш. Оларнын аразында районун шеряг комиссариядында эш Лопсаң, кол зоотехник Арандол, район прокурору Макушин, ортумак школа директору Мареева олар бар. Олар болза, ажылчыннар, колхозчулар болгаш албан-хаакчытар ортузунга политиктиг улуг ажилдарны чорудуп, политиктин болгаш эртем билгини янзы-бүрү темаларына лекцияларын, илеткелдерин номчуп, бистин чуртувуста болгаш даштыкыда кол-кол болушкуннарнын дугайын информастап берип, эш Сталиннин инициативазы-биле бистин журтувуста чорудуп турар коммунизмин улуг тудугларынын дугайын тайылбырлап чоруп турарлар.

Эш Лопсаң 1951 чылдын 30 чыгы лекцияларын чурттагы чоңга номчуп берген. Оон номчуп турар лекциялары болгаш чорудуп турар беседалары ханы идеяг улга-биле болгаш ол черинг фактылары-биле база чижектери-биле хандыргылар болуп турар. Ол болза, дынакчы бурзунге темаларын утказын бөдүүн болгаш чедигир тайылбырлап, оон-биле кижилерин күш-ажылдын чаа-чаа чедишкенин-ге сорук кирип, Төрөн чурттуг ады-биле ажылчы чоңун култур-луг болгаш бай-шырак амдыралынын улум инай чектелишкенин дээш демсежир меделерге оларны кижиздип турар.

Эш Лопсаңнын номчаан лекцияларынн иштинден Совет Эвилелин-ге өг-бүлезинге катжып киргенден бээр 7 чылдын иштинде Совет Тыванын социалисттик чаартылганын, чедишкенин дугайын, чаа дайынды америк кысыкчыларынын делегейге бидингир кем-буруулуг үгледешкенин дугайын, хосталгага ынакшылык Ко-реянын Улус Демократтыг Республикасында америк империалисттерин араатанг үгледешкенин дугайын айтыр-ганын билдирген. Оон-биле кызыгарып, америка империалисттеринин араатанг үгледешкенин дугайын айтыр-ганын билдирген. Оон-биле кызыгарып, америка империалисттеринин араатанг үгледешкенин дугайын айтыр-ганын билдирген.

улус судтарынын сонгулдаларына белеткел үезинде «делегейде эн-не демократтыг суд тургузууну дугайында» прокурор эш Макушинин номчаан илеткелин улус кичээнге-биле дынааннар.

Районда ортумак школанын директору эш Мареева база-ла көсүк пропагандаст болуп турар. Эш Мареева чурттагы чоңун мурнунга ай санында 2—3-тен эвээш эвес илеткелдерин кылып келген. Оон темалары янзы-бүрү: байырлап хүнеринин темалары, чуртта политиктиг болушкуннарга холбаштыр темалар, делегей байдалынын дугайы, эртемнин темалары болгаш оон-даа өске. Эш Мареева клубка, ортумак школага болгаш Ленин аттыг колхозка — мындыг үш черлерге хей лекцияларын номчаан.

Эш Марееванын ол чедишкенин үндэзин болза, оон номга болгаш литературага ынаанда, хүн-бүрүнүн амдыралында политиктиг айтыр-гала оон сонугралдында болгаш оон-биле бодунун билини доктаамал байдып турарында болуп-тур. Эш Мареева марксизм-ленинизмнин классиктеринин чогаалдарын чүткүлдүү-биле ханы өөренип турар. Ол болза, «Правданы», «Литературная газета» солуну болгаш «Большевик» журналды үргүчү номчуур. Орустун классиктиг литературасын доктаамал номчуп совет прозаларында болгаш поэзияларда чаа-чаа чүдүлгөни тып номчуп, база Сталинни шайнал тывыскан совет чогаалчыларын чогаалдарын номчувай эртезин ораллажып турар.

Ол болза, район библиотеказын илеткелчилер номчучузу болгаш партиялик доктаамал кээп турар. Оон-биле калы оон бодунун чурттап турар бажында пропагандаст кижинин стөл кырында дүжүрбес номнары-биле долган библиотеказы бар. Ында «ВКП(б) төгүзүнүн допчу курсу», ССРЭ Конституциясы, политиктиг словарь, агитаторга дузалачы номнары болгаш өске-даа хей номнар бар.

Айтырыг бүрүзүнүн утказын шын илеридир төлээде, оу ол кижин бодунун өзү-биле шын тайылбырлап билер керек. Мареева бо дугайында мога чокка ажылдап, белеткелдерге шаг-үени хараманмай келген. Ычангаш, чүгле бижик каан бүгү белен чугааларын номчурунга кызыгарлатынар чорукка оон хөйну чок. Ол, бо күрүнө баштыкчыларынын чугаалаан чугааларында база тускай документтерден утканы дүүп, фактыларын бадтыкп турар чүгүл черлеринден өстерин дынакчыларга номчуп берип, ааа холбаштыр бодунун тайылбыр чугаа-шын план өзугаар харылзалы-биле төндүрүп, допчу болгаш шын түнелдерин кылып берип турар. Илеткелдерге болгаш лекцияларга оон чугаазынын ыныг методу болза, дынакчыларын минута бүрүзүнде кичээнге илеткелчилер арганы бе-

рип турар. Америк монополистерин Чоокку Чөөн-чүкче шургуп кирип турарынын дугайын эш Мареева чугаалап тургаш, Турция, Иран, Палестина, Ирак дугайында кол-кол медээлерин дынакчыларга дамчыдып, ол-ла чугааларына холбаштыр делегей чуруундан айтылгаларын эптиг болгаш тодаргай күсөдип турар. Делегейин политиктиг чуруу болза, илеткелчи делегей байдалынын дугайында илеткелчи тургузарына идегелди дузалаар.

Илеткелчин утказын дынакчылар эки билеп алган турзун дээш, эш Мареева пропагандалыг болгаш агитациянын көргүзүп керекселдерин бүгү-ле хевирлерин практикага эки ажылгап келген. Совет Армиянын күчү-шудалынын болгаш улустарын улуг баштыкчы эш Сталиннин совет кижилер дугайында сагыш салышкынын дугайын «Үшкү согушкун» база «Улуг тагырак» деп кино-чуруктардан көргүзүп, оон-биле дынакчы кадрларын билини быжылгап турган. Эш Мареева чаа дайын кысыкчыларынын дугайында бодунун чоңга дамчыткан большевик өстеринин шын бадтыкан «Крокодил» деп журналда болгаш өске-даа литератураларда чуруктарын база ажылдап турар.

Пропаганда ажылынын бо эки дуржулгазын өске эштерге чугаалавас аргажок. Эш Марееван бо ажыл-чорудулга арга-дуржулгазы болгаш чүткүлү ам-даа өзөр ужурулг. Эш Марееван бо талазы-биле райкомга болгаш партияликте дуза дилеп келбейн турар деп санап болбас. Ынчалза-даа, Улуг-Хем районда штаттан дашкаар илеткелчилерин ажылыг контрол болгаш дузалачы ам-даа чөтпөс болуп турар. Штаттан дашкаар илеткелчилер бөдүүн үр эле чыгылдырбаан, лекцияларын номчуур мурнунда чугаалажып албайн турар, илеткелчилерин ажил дуржулгазын солустарын организаставан. Бо чөтпөс чорук чүгле Улуг-Хем партия райкомунда эвес, а областтын өске-даа чамдык райкомнарында бар.

Штаттан дашкаар илеткелчилер партия райкомнарынга улуг дузазын кажан көргүзүр дээрге, чүгле оларнын ажылы доктаамал удуртканда, оларнын ажил-чорудулганын ханы дугайында тургузуп, практиктиг дузазын көргүскенде болуп дээрзин утуп болбас. Партиянын Улуг-Хем райкомунун штаттан дашкаар илеткелчилер бөлүнүн ажылында бир улуг чөтпөс чүл болза, марксизм-ленинизмдин теориязын боттары өөренип турар коммунистерге болгаш партия кежигүнү эвес активчилерге тускай лекцияларын эвээш номчуп берип турарында. Бо чөтпөстөрүн утказын—партия райкомун сонгаарлап илеткелчилер созулганы.

А. ПЕТРОВ.

Херэеженнерин мурнакчы ролю

Чаа-Хөл районда Шверник аттыг көдээ ажил-агы артелиниг колхозчу херэеженнери колхозтун ажил-агынын тус-тус адыралында эң идепкейлиг кирип турар.

Ол колхозта күш-ажыл кылып шыдаар 45 херэеженнер бар. Мал ажылында ажылдап турар оон херэеженнеринин продуктулуг малын өстүрер керекке багыт эвес киришкенер. Хойжу Дадар 400 баш хойну кадарып, төрөөн 205 хойдан 206 хураганын менди доруктурган. Ол ышкаш Мынай, Серемаа олар база эки ажылдап турар.

Инек фермазы (эргелекчизи Уй-нук) оон айлар дургузунда сүт саарынын планын 95 хуу күсеткен. Саанчылар Хуурак, Кенен олар сүт саарынын планнарын ажыр күсеткенер.

Ниятинин малын өстүреринин планын ол колхоз бо чылын ажыр күсеткен.

Ол ышкаш тудуг ажылында ажылдап турар 18 херэеженнер эр улус-биле денге ажылдап турар. Тудугда ажылдап турар херэеженнерин эң улуг назылы Часкын 40 ажыг кубомер жышты тайгадан сөөртүп дүжүргөн. Тудуг бригадында ол ышкаш Малима, Дарыйбан, Сүрүн, Манзалмаа олар хүн-бүрүнүн ажитормазын үргүчү ажыр күсөдип турарлар.

Күсүк хову ажылдарына колхозчу херэеженнер база чүткүлдүг ажылааннар.

Комсомол эң организастынын секретари Сержинин башкылааны бижик өөрениринин бөлүмүнө 13 херэеженнер бижикти билер кылдыр өөрентен. Амгы бөлүмдө 30 херэеженнер өөренип турар.

Колхозчу херэеженнер улуг баштыкчы чоруткан чагаада алган хүлээлгелерин күсөдир дээш кызымак ажылдап турарлар.

К. ОНГА.

Школачыларнын кышкы дыштанылга хүннеринде кино көргүзүлгери

Большевик партия, совет чазак, совет урууларын эң эки өнүү, башкызы эш И. В. Сталин школачыларнын кышкы дыштанылганын организастыг эки эртеринче, билгилерин бединче бар чоруур келир уениг билгилг тургузчуларын дыштанылга хүннеринде чаа күштерин алырынча улуг сагыш-салышкынын салым турар.

Школачыларнын дыштанылганын эртеринин талазы-биле улуг белеткелдер бистин областа чоруп турар. Дыштанылганы школачы бүрүзү хөгүл, солун, ажыктыг кылдыр эртир-гип, чаа-чаа күштерин бодунга немеп ап, чаа күш-биле өөредилгеже кирер кылдыр организастап эртерер ужурулг.

Дыштанылга үезинде бот-тывын-гыр уран-чүдүлдүг коллективтеринин күжү-биле көргүскен концерттерден, күш-культура маргылааларында, янзы-бүрү эскуриялаашкындардан болгаш селгүүстээшкенинден ангыда школачыларга эң эки совет киноларын база көргүзери көрдүнгөн.

ВЛКСМ-нин ХХХ чыл ою аттыг кино театрга январь 1-ден 10-га чедир чаа чылдын бичин урууларын област кинофестивалин эртерер.

Кинофестивальдин программасында оон алды киноларын кириген, оон иштинде «Тарас Шевченко», «Цирк-тин ареназында», «Москва зоопаркында», «Улуг концерт», «Кылат цирк» деп чаа өнүгү кинолар бар. Кудуку класстарнын өөреникчилеринге «Шортаннын чарлы-биле», «Руслан болгаш Людмила», «Алдын дүлгүүр», «Чаа гуливер» болгаш өске-даа киноларын көргүзөр.

Кино театрга хүн-бүрүде ийи киноларын көргүзөр. Хүндүскүнүң 10 болгаш 12 шактарда кудуку класстарнын өөреникчилеринге, хүндүскүнүң 2 болгаш 4 шактарда өрү класстар-

нын өөреникчилеринге кино көргүзүлгери болур.

Кино эгелээринин мурнунда кино театрын көрүкчүлөрүн маналга залында чаа чылдын ёлказынын чанынга уруулар-биле массалыг оюннар, танчы болгаш өске-даа оюннар болур. Манаа уруулар литератураларын садар киоск база ажылдаар.

Школачыларнын кышкы каникулунун үезинде Чаа-Хем районун төвү Сарыг-Сепке болгаш үш колхозтарынга, Балгазынга болгаш Самагалдайга чаа чылдын бичин урууларын кинофестивальдарын эртерер. Оон ангыда январь 1-ден 10-га чедир областа турум болгаш көжөр кинолар бүрүзүнүн көргүзүлгери урууларга көргүзөр киноларын база кириген.

Кино четкилеринин ажилдакчыларынын, школачыларнын болгаш комсомол организацияларын сорулгазы болза, областтыг бүгү школачыларын кино көргүзүлгери организастап олче хей-хей санныг школачыларын хаара тудары болур. Кино ажилдакчылары кино көргүзүүн организастыг болгаш техника талазы-биле бедик денелге эртерер ужурулг.

Кино эгелээринин мурнунда уруулар-биле массалыг оюн чорудары, кинонун утказын болгаш ажынын дугайында беседаларын эртерери, көргөн кинонун дугайында чугаалажышкынын организастаары эргежок чүгүлг.

Кышкы дыштанылганын үезинде урууларга көргүзөр кинонун шын организастаар чорук школачыларнын эки дыштанылганы болгаш дыштанылга хүннеринде оларнын бодунун дыштанылганын сонугрангыч эртерер арганы бээр.

А. ХАНАШЕВИЧ.

Кинофикациянын область эргеле-линиг начальнигинин оралакчызы.

Солун чагылгазы эки чоруп турар

Чөөн-Хемчик районун «Октябрь» 30 чыл ою» колхозта солун чагылгазы идепкейлиг чоруп турар.

Колхоз солун чагылар талазы-биле планын күсеткен. Коммунистер К. Доржу, Казан-оол болгаш Чурмет-оол олар чагылгага идепкейлиг киришкенер. Колхозчуларнын иштинде солун чагыдып албайн кижик чок.

11 колхозчулар «Шын» солунун, колхозтун школазынын 150 өөреникчилери шупту 1—1 «Сылдысчыга» солуннарын чагыдып алганнар.

Колхозта партия эң организастынын секретари эш Лопсаңга, школа башкылары Капчыр-оол, Какпаанак олар колхозчуларын болгаш школачыларын солун бижидилгезинче үгелерин организастааннар. Солунун немей чагылып алдыры-биле бижидилге үргүчүлчүлүк турар.

К. МАШПАК-ООЛ.

Мурнакчы бригадир

Өвүр районун Дус-Даг сумузуна «Торгалы» көдээ ажил-агы артелиниг кежигүнү коммунист М. Чаш-оол бичезинден тура мал ажылыга кончуг кызымак болгаш районун мурнакчы малчынарын бирээзи чораян. Каян ол колхозка кирген соонда колхозчулар огу мал ажылынын бригадиринге сонган.

М. Чаш-оол ам ийи чыл иштинде колхозчу мал ажылын удуртуп турар. Ол бодунун практиктиг дуржулгазын ажылдап турар. Колхозтун чер-черде малдарын туруш байдалын, ажаалганын үргүчү эртип көрүп, малчынарга айтышкын сүмени берип турар. Малды чаа оларларже сайгарар болгаш аарыг малдарын доп-дораан эмнедир хемчеглерин ап турар. Эрткен чайын колхозтун

бүгү малдары эки одарлыг чайлаг-ларга турганы-биле күш-денгели эки болуп турар.

Колхозтун малы чыл бүрү өзүп турар. Колхоз мал өстүреринин үш чыл планын 1951 чылда 110% күсеткен. 1951 чылда малдын баш санын 1950 чылга удур 12 хуу өстүрер дээр болза, 15 хуу болган. Оон иштинде чылгы малды 31 хуу, мыйыстын бода малды 25 хуу өстүргөн.

Бригадир Чаш-оол баштаан колхозтун малчынарын ам үеде мал кыштагалдышкынын ажылын, ылангыя малдын чаш төлүн бурун камгалап аларынын харысалгалыг ажылын чорудуп турар.

Т. КЫЗЫЛ-ООЛ.

С О В Е Т Ч У Р Т Т А

1952 ЧЫЛДЫН БУДУУЗУНДЕ

1951 чыл чаа дооступ турар. Ынчалза-даа мун-мун бүдүрүлгечи коллективтер уени мурнап, улустарын улуг баштыкчызынын мурнуна берген сөзүн күсөтүшпашан, эрги чылдын бүдүрүлгө планнарын күсөткөш, шагда-ла чаа чылче кирипкенер.

Парлактада москвачыларнын чаа тиллелгезинин дугайында мелээ парлаатынган. 1951 чылдын күрүнө планынын күсөлдөзүн Москванын болгаш Москва облазынын үлетпүрү хуусаадан 17 хүн бурунгаар дооскан. Чыл дургузунда Москванын үлетпүрүнде шынар талазы-биле улуг өскерилгелер болгудан. Эртем болгаш техниканын эң сөөлүг ажыдышкынарынга үндөзлөп тургускан станоктарын, приборларын болгаш нарын машиналарын чаа-чаа хевирлерин хей-хөй-биле бүдүрүлгөде ажылап турар; бүдүрүлгенин технологиязы болбаазыратынган. Чижээ, Сталиногорский котел-механиктиг заводун ап көрөзүлгөн. Моон мурнунда 70 метр бедик, күчүлүг кранны бүдүреринин технологтуг ажылы 4 айлар дургузунда үргүчүлчүлүк турган, а завод чоокта чаа ыныг кранны «Сталинградгидростройга» 22 хүнер дургузунда белеткөп берипкен.

Инженер Ф. Ковалёвтуң методун ажылдаан стахановчуларнын мурнакчы дуржулгаларын непередер талазы-биле москвачылар бо чылын дыка улуг ажилдарын чорутканнар. Социалисттик чарыштарнын үезинде найсылалдык болгаш областыг бүдүрүлгелеринге патриотчу чаа-чаа эгелээшкенин төртүнгүлгөн. М. Левченко биле Г. Мухомовтун эгелек саналын өзугаар, бүдүрүлгени ажыл бурзунге продукциянын бөт-өртөн чингедир дээш массалыг демисел калбарган. Бүдүрүлгени ажыл бурзун эң эки күсөдирин дээш чарышты эгелээшкенин сургалыг токар-

лер — стахановчулар Антонина Жандарова болгаш Ольга Агафонова олар чоокта чаа саналдааннар. Найсылалдык болгаш областыг бүгү фабрикалары болгаш заводтары оларнын эгелээшкенин база-ла калбаа-биле деткий бергенер.

Чаа, бүдүрүлгени чылче чүглө москвачылар баш удур кирипкен эвес. Чуртуг бүгү булуңнарында—Ленинградтан болгаш Украинадан, Прибалтикадан болгаш Уралдан, Орта Азиянын республикаларынан, Закавказьеден, Сибирьден болгаш Брасскы Чөөн-чүктен—1951 чылдын бүдүрүлгө планнарын доозулганынын дугайында өөрүшкүчүгү меделер келгилеп турар.

Мурнакчыларнын иштинде Болгада улуг тудугтун алдарыг коллектив — «Куйбышевгидростройнун» тудугжулары база бар. Тудуг болгаш элтеге ажылардын чыл планын күсөткенин дугайында олар декабрьдын 21-де рапорттааннар. Орустун улуг хеминин эртерин чыгыс чыл дургузунда танынмас кылдыр өскерилгенер. Тудугну чуртуг чыл оруктарынын четкизи-биле харылзаштырып турар демир оруктар Волганын ол-бо эртерин тургаар шөйлүлгөн; тудугжуларын чаа-чаа бажынарлыг, школа-лардыг, клубтардыг хоорайы өзүп келген; хемни хоолайлар каржыл эрткилгөн, ол хоолайлар-биле күчүлү чер снарядтары довракты үндүр сордуруп турарлар; суг күжү-биле ажылдаар электри станциязынын бажынын тургузар онгардан миллион ажыг кубомер довракты казып үндүргөн.

Заводтарнын заводу — Уралмаш чыл планын хуусаадан 12 хүн бурунгаар дооскан дугайында рапорттаан. Рельстер бүдүрер станоктары болгаш нефтьчилер хереглээр сорду-рар херекселдерин болгаш электри экскаваторларын 1951 чылда урал-

беседаларын чорудуп, делгелгелерин машчылар чуртка бергенер. Оларнын үндүргөн «ЭШ — 14—65» деп тергин күчүлүг экскаваторлары коллективтин чоругаарлы болуп турар. Оларнын бирээзи «Волгодонстройда» ажылдап турар. Ол экскаватор бо үеде чедир ийи миллион кубомер довракты жуужган. Оон-биле хол-болгыр моон алаанда төгүчүлүг фактынын сагындырарга-ла чедир. ХҮН чус чылдын төчүзүнде I Петр база Волганын Дон-биле катыштыр деп бодап турган. Ол сорулга-биле Петрынаар 30 муң солдаттарны чоруткан. Барык ийи чыл дургузунда ол тудугжулар 670 муң кубомер довракты уштуп, шоодайлар-биле өскээр дажылгап шыдааннар. Ол дээрге — кылашпач чорур экскаваторну башкарып турар кал кижилерден тургустунган бригаданын кыска хуус дургузунда кылган ажылында чартык катап эвээш болур.

Тайбыг талалакчыларын, ала шываалар плав-экинининин ийи болганын эртеринин дириден чүве чугаалап ин. Сивен шываалар плав-экинининин ийи болганын эртеринин тускай Бүгү-эриил комитети бодунун ажылын Москвада эгелгөн. Төп болгаш республика ном үндүрер черлер улуг чогаалчынын чогаалдарын парлаалга белеткен турарлар. Гогольдун дугайында хей-нитичи лекциялар Ленинградта чоруп эгелгөн. Ол лекцияларын хоорайнын улуг-улуг литература ажилдакчылары номчуп турарлар. Ленинградтын өскеручулары болгаш уран-чүдүлдүг өскер-даа ажилдакчылары боттарында чогаалды турсааткан ажилдарын — чогаалчынын чуруктарын, оой өлүм чок чогаалдарына таарыштыр чаа чуруктарын белеткэзи.

Украинада, ылангыя Гогольдун төрөн чуртуу — Полтава областа боттут белеткел чоруп турар. Улуг чогаалчынын төртүнгөн чери болур Миргород районда колхозтар, бүдүрүлгелер, школалар болгаш библиотекаларда Гогольдун амдырал болгаш чуртталганын адал болдурган

турар. Купавинскийнын нарын-сукно фабриказынын сурагыг стахановчулары, Сталинчыл паналдык лауреаттары Мария Рожнева болгаш Лидия Кононенко олар бо талазы-биле кайгамчыктыг эгелээшкенин кылганнар. 1952 чылдын планын чедишкенин-биле күсөдир болгаш ажыр күсөдирин хандырар сорулга-биле бүдүрүлгенин немелде кур-хөреңгилерин тывар болгаш ажылаар деп саналды олар киргенер. Фабриканын бууг коллективни, а ол ышкаш төс-тавы үлетпүрүнүн ажилчынарын профэвилет ТК-зынын президиум оларнын эгелээшкенин изни-биле деткээшнер.

1952 чылга совет кижилер мнчаар ужуражып турарлар-дыр.

ИИИ БАЙЫРЛАП

1952 чылдын март 4-те улуг орус чогаалчы Н. В. Гогольдун өлгөн хүнүнден бээр чус чыл болуп. Ол хүнүндө Москва-биле меделгел эртерер чурт, акы-дүмнө совет станциялары бисар белеткенип турар.

Бир улуг делгелге Миргородтун район библиотаканында ажытынган.

Улуг чогаалчынын хүнүнге уткуштур белеткелдин канчаар-даа аажок калбарышкыны болза, ол белеткел бүгү улусчу шынарлыг деп чүвени көргүзүп турар болгаш ол чорук ийи чүдүлгенин херечилеп турар. Бирээде, Гоголь болза, уран-мерген сөстүгү улуг мастери, бодунун Төрөн чуртунун чалбыштыг патриоту чораян, аааа ынакшып, оон чырыктыг келир үезинге бүзүрп чораян; Гоголь бодунун өлүм чок чогаалдары-биле крепостной өзуну сойлап шүгүмчүлөп, улусту соруп чып турган ола бүгү сквозник-дмухановскийлерин болгаш держимордаларын, собакевичилерин болгаш ноздревтарын чылча шаап шүгүмчүлгөн. Ынчангаш Гоголь совет улуска канчаар-даа аажок үнелиг.

Ийде, Гогольдун байырлыгын белеткелдин бүгү-улусчу шынары болза, Улуг Октябрьнин соонда чуртка делгегезин культуру революциянын улуг тиллелгезинин херечилели болур.

Гогольдун номнарын улус сонугралдыг садып ап турар ыныг уениг дугайын, ыныг үе кажан келир ирги деп Некрасов күзөп бодап чораян. Шүлүкчүнүн ол күзөп-бодалдары ам бистин чуртувуста боттанган.

1843 чылда Белинский «Литература болгаш журнал меделгелдерин» деп чүдүлгө «Өлүг сүзөзүлгелери» болгаш «Н. Гогольдун чогаалдарынын» тиражынын саннарын меделгелешпашан, ол үеде бодалга, көстүп көрбөзүн чедишкенин кайгап, мынча деп бижгөн: «3 муң хире экземплярларын улус, чыл чарты хиреде барык шүптүзүн садып апарганнар».

Гогольдун ол-ла санныг номнарын ам чангыс улуг заводтун ажилчынын ийикте, элгэн каш артельдерин колхозчулары ол-ла хире үе дургузунда шүптүзүн садып ап турарлар. Улуг чогаалчынын байырлыгына таварыштыр оон чогаалдарын чүглө Москванын ном үндүрер черлери 7,5 миллион экземпляр ти-

раж-биле парлап үндүрүп турарлар. Совет эрге-чагырганын чылдарында Гогольдун номнары чүглө орус дылга үнүп турган эвес, харын ССРЭнин акы-дүмнө улустарнын дыларынга 18 миллион ажыг экземпляр тираж-биле парлатынып үнгүлгөн.

Мөлчүлгенин аар-бергезинден алыр-ылган улустун культуразы ол хире көдүрүлгөн-дир «...Бистин орус селиктивистин төрөн дылынга бурунгаар деп күчүлүг сөстү биске чугаалап билер ыныг кижик кайда-ла ирги! Бистин төрүмөл шынарлыгыстын бүгү күштерин болгаш байдалын билип алгаш, кым бисти бедик амдыралче чүткүлдүп шыдаар ирги!» деп Гоголь бижгөн.

Бодунун бедик амдыралын Төрөн чуртунга, Ленин — Сталиннин улуг идеяларына берген Н. А. Островскийнин хүнүн чоокта чаа чурт меделгел эртен.

Чогаалчыларнын, ажилчыларнын, албан хаакчыларнын, студентилерин болгаш школачыларнын чогаалчы-дайынчыга алдар болдурган хей-хөй хуралдар Москвага болгудан. Ол хуралдарын бирээинге солун саннарын чугаалагылаан: Островскийнин «Кая канчак катканы» деп ному ССРЭ-ге 46 дылдарда 240 катап парлатынып үнгөн. Оон ангыда ол ному даштыкы чурттарга 20 хире янзы-бүрү дылдарда парлап үндүргөн.

Чогаалчынын амдырал болгаш чогаал ажылында алдар болдурган улуг делгелгени чогаалчынын төрүтүнгөн чери болур Ровно областа ажиткан. Н. Островскийнин романнарын кылат, болгар болгаш өске-даа дылдарда очулгаларын, чогаалчынын угбазынын чорутканы оон ховар фото чуруктарын ол делгелгелде салгалган.

Мун-мун библиотекаларга болгаш клубтарга, пионер ордуларына номчукулар конференциялары болгудан. Бакунун пионерлерни конференцияга «Шуургадан төртүнгөн» деп номун болгаш Корчагин-нерин эртиги болгаш чаа салгалчыларынын дугайы чугаалашканнар.

И. АРТЕМОВ.

Үлөшпөс фонд болза, колхозтарны ажил-агый талазы-биле быжыглаарының үндөзүн дөзү

Көдөз ажил-агый артылырдын ортазаас, ажил-агый талазы-биле улам быжыглаары болгаш колхозтарын хөй-ниити байлаан көвүдөдери болза, колхоз тургузууда партиянын кол сорулгазы болур деп ВКП(б) Төп Комитетинин Февраль пленуму айтыпкан. Артылырды байлаан улгатыры көвүдөдери үлөшпөс фондунун өзүлдезилден бүрүн замааржыр. Көдөз ажил-агый артылырды Уставынын 12-ги чүдүнү өзүлдезилден бүрүн замааржыр. Көдөз ажил-агый артылырды, колхоз бурзуу болууну үлөшпөс фондунун чыл бүрдө немеп, толдуруп турар, ону долдуурда тараала районнарның колхозтары болууну орулгазының 12 хуундан эвези эвези, ыччалза-даа 15 хуудан эй эвези техник культуралар болгаш мал ажил-агый колхоз турар районнарда 15 хуудан эвези эвези, ыччалза-даа 20 хуудан хөй эвези үлөшпөс фондуге шилчидип турар ужурулуг.

Колхозтарын хөй-ниити ажил-агыйн чайгылыш чок көвүдөп, өзүл турдуун дээш артылырды ашка орулгазы үзүк чок өстүрүр, чөйчөк артылырды ашка орулгазы хөй болган дудум-на, оортан үлөшпөс фондуга үстүлүп, үлөшпөс фондуге кирер хөргөнгини саны көвүдөп турар.

Ажылчын болгаш продуктулук малдарын тасканындан кирген хөргөнгин капитал салышкынынга шын ажылгатынып турарын өлкөз баштаар чери хайгаарап туур ужурулуг. Кижиктен болгаш үрөк малдарга орнаар сорулга-биле санынган малдарның өртөздөн кирер ашка, хөргөнгин колхозтон капитал салышкынынга кирерин; күрүгө эгт дужаалгазындан кирген чүдү артылырды орулгазынга кир саваарын болгаш ону көдөз ажил-агый артылырды Уставынын 12-ги чүдүнү өзүлдезилден бүрүн замааржыр. Көдөз ажил-агый артылырды, колхоз бурзуу болууну үлөшпөс фондунун чыл бүрдө немеп, толдуруп турар, ону долдуурда тараала районнарның колхозтары болууну орулгазының 12 хуундан эвези эвези, ыччалза-даа 15 хуудан эй эвези техник культуралар болгаш мал ажил-агый колхоз турар районнарда 15 хуудан эвези эвези, ыччалза-даа 20 хуудан хөй эвези үлөшпөс фондуге шилчидип турар ужурулуг.

Кайда-ла үлөшпөс фондуга чогуур хууздан эвези кирип турар болду, ында ниитинин ажил-агыйн өзүлдезилден саалап турар. Чижээлээрге, Чаа-Хөл районда Сталин атты, Бай-Тайга районда «Мурнакчы», Барын-Хемчик районда «Совет Тыяны» 5 чыл ою» болгаш өске-даа колхозтарда ындай байдалдар бар. Капитал салышкынынга кирер ужурулуг хөргөнгин төтөгүлээр чорук колдууда-ла ажил-агыйн планын күсөдиринге колхозтун болууну кежигүнерин бүрүн кириштирбей, ажилга өскөртөн ажилчыннан хөргөнгин ажилдадып турар колхозтар таваржыр турар. Чижээлээрге, 1950 чылда Чаа-Хөл районда «Бурунгаар» болгаш Барын-Хемчик районда «Комсомолдун 30 чыл ою» колхозтарда чаа тудугга болгаш ажил-агый тудугларын септээринге хөргөнгин ажилчыннанга 5 муң рубль чедир төлөп. Чамдык колхозтар тудуг материалдарын салды алырынга дыка хөй хөргөнгин чарыдап турар. Чижээлээрге, Тес-Хем районда Ленин атты колхоз шак ол чүдүгө 1950 чылда 97 муң рубльди чарыдаган. База ол-ла районун Калинин атты колхоз 32 муң рубльди, Танды районда «Революциянын чалбыжы» колхоз 26 муң рубльди чарыдаган бооп турар. Ычаарга ол тудуг материалдарын, ыш дилдерин, чугай тууйбу белектерин боттары ол черлеринге кылып белектеринин аргазы бар турган болгаш кылып, белекээр ужурулуг-даа турганнар.

Эрткен чылын чамдык колхозтарын үлөшпөс фондунун хөргөнгин дүрүм чок өзү-биле ажилгаан чорук, чамдык колхозтарда 1951 чылда база көстүп турар. Чижээлээрге, Барын-Хемчик районда «Комсомолдун 30 чыл ою» болгаш «Большевик», Тес-Хем районда Калинин атты колхозтар ол чүдүдери ам-даа каптап турарлар.

Ажил-агыйн чаа чылында бүгү колхозтарын баштаар черлери, артель ажил-агыйн, оон ынайгы улам хөгжүүрүнүң бир кол үндөзүн дөзү болуп үлөшпөс фондуну көвүдөдери-биле, ашка орулгадан үлөшпөс фондуге кирер хөргөнгин улгатыр демиселди бүгү хөргөнгин дөзүндү болгаш оларны шын ажилгаарынын чурумун шынгы тургузар ужурулуг.

П. КАЛИНИН,
областың көдөз ажил-агый эргелеткени инспектор-бухгалтери.

УРЕЗИН УРУУШКУНУ

Чаа-Хөл районунда Урбун сумуунда Сталин атты көдөз ажил-агый артылырды тарылгазынга белик шынарлыг урезинерни белектер ач турар.

Колхоз келир чылдын тарылгазынга тараа культураларының 945 центнер урезини уруп алыр планын тургаш, 885 центнери и уруп алган азы планын 93,6 хуу күсөткен. Ам чүдө 60 центнер арбын урезини четпей турар. Колхоз баштаар чери

бастырылган болгаш арылгатынмаан арбайларны ажилдап кыларынын хөргөнгин ач турар. Урдунган урезинерин шуптузун арылгаан болгаш Шагаан-Арылда урезин шынары хынаар лабораторияга хынаатырган түннели мындык болган; кызылтасын үнүжү 93 хуу, суланың—90 хуу, арбайың—94 хуу болган. Бо болза, эки үнүштүг урезинер болур.

М. ОЧУР.

акша хөргөнгин, колхозчуларнын ниити хуралындан байлаан орулга-чарыда сметазын, база бүдүрүгө планын өзүлдезилден саалап турар. Чижээлээрге, Чаа-Хөл районда Сталин атты колхозтар кандыг-даа саат-моондак чокка үндүрүп ап болур. Орулга-чарыда сметазын бадылаваанда капитал салышкынынга агар санында акша хөргөнгин үндүрүлө ниити хуралдын шийтирин барымдалаар. Колхозчуларнын ниити хуралынын шийтири барда, капитал салышкынынга агар-санында бар турар акша хөргөнгин дараазында эгдери-биле ажил-агыйн капитал салышкынынга хамаарышпас өске-даа чарыгаларга ажилгаары-биле чып үндүрүп болур. Үлөшпөс фондунан дараазында орнуун төлөөри-биле түр алган акша хөргөнгин эгдери хуусаазын колхоз баштаар чери, көдөз ажил-агый банкызы-биле дугурушканын өзүлдезилден саалап турар.

Дыка хөй колхозтар болууну колхозунун хөй-ниити байлаан дүргөнгин көвүдөдилеп турар. Чижээлээрге, Бий-Хем районда «Красный пахарь» колхозтун үлөшпөс фондуну көвүдөдиринге кирип турар хөргөнгин чыл бүрдүгө өзүл турар. Ол колхоз үлөшпөс фондуга 1949 чылда 55347 рубльди кирген болза, 1950 чылда 65739 рубль чедир өстүргөн. Танды районда «Кызыл партизан» колхоз 1949 чылда акша орулгазындан үлөшпөс фондуга 80327 рубльди кирген болза, 1950 чылда 148327 рубльди кирген.

Үлөшпөс фондунун хөргөнгин-биле колхозтар көдөз ажил-агый машыналарын салдып ап турар болгаш хөй-малды, бүдүрүлгенин оран-савааларын болгаш культура-амыдыралдын тудугларын тургузуп турарлар.

Көдөз чонун бот-онаалга үндүрүү көдөз (суму) Советтеринин ажил-агый болгаш культура тургузуушкуну хөргөнгин чугула чүдү болур. Ычангаш ону шын чорудары, чурттагы чонга чөп кылдыр овары, чогуур өйүндө чыры болгаш доктааткан чурум өзүлдезилден чарыдаары эргежок чугула.

Бо чугула ажилды Чаа-Хөл районун чамдык суму Советтери бо 1951 чылда шын эвес, харымсалга чок чорудуп турган барымдалар кончүг хөй. Бот-онаалганы олардын болгаш оң хөргөнгин доктаадыр хаматтыларын ниити хуралындан кылып ужурулуг турбузе Чаа-Хөл суму Совети (даргазы Норжук) ол сумунун ажилчы чоннарын хуралында кылбайн болу чаксаан доктааган. Харын сөөлгү үеде ук Норжук чурттагы чонун бот-онаалга үндүрүүдөн 2725 рубльди самчыдаары илереп турар.

Ол ышка Урбун суму Совети Чаа-Хөл райоң килдизинин үндүрүлүг талазы-биле улуг инспектору.

Х. КУНГА,
Чаа-Хөл райоң килдизинин үндүрүлүг талазы-биле улуг инспектору.

Часкы тарылгага белик шынарлыг урезин дээш

Бистин областың колхозтары бо чылын тараа культураларынын эки дүжүдү стүрүп алганнар. Ам келир чылдын тарылгазынга белектер ажилын чорудуп турар болгаш оон кол айтыры урезин уруушкуну, база оң ардылашкыны чоруп турар.

Мурнак колхозтар ам тарылга урезинин белектер алган болгаш ону чып болгаш кылдыр арылгазын, складта уруу алганнар. Чаа-Хөл районун «Сталин орук» колхозу урезин белектер дүжүт ажаап алышкыны-биле улгатыр чорудуп тургаш, эки шырарлыг урезинерин уруп алган. Бий-Хем, Кызыл болгаш өске-даа районнарның колхозтарында чамдык ыдыг чижектер бар.

Бо үеге чедир-бласка агаар-бойдузук байдалы энчүг таарымчалык болуп турар. Бо үеге дургузунда урезини чүгө Ул алыр эвес, харын шынарын чып болурунга чедир белектер алы ужурулуг турган. Ындыг болза-даа областа урезин уруушкуну амга чып күсөткенин турар. Урезин уруушкунун хожудап турарын бир кол чылдаганы болза, араа бастырылганын саалатканы болур. Часкы тарылгага белик шынарлыг урезин белектер алыр талазы-биле шак мындыг байдал көдөз ажил-агыйн район килдистерин, МТС-терин чамдык удуртучуларын, колхозтар баштаар черлерин даргаларын дүвүрөтпейн турар.

Улуг-Хем районун колхозтарында чокка чедир 700 аягы-а черин тараазы бастырылган. Бастырылганы болгаш урезин уруушкунун дүр-

Краснодар край. Лабинский районун «Путь Ильича» колхозу ниитинин мал ажилын хөгжүдериңиң үш чыл планын хуусаа бетинде күсөткен. Чаш малларны ажаарының талазы-биле фермаларда ажилдарны эки тургускан.

Чурукта (солагай талазындан оң талазынче): ветеринар эмчи И. М. Пахомов, хаван ажаакчызы А. В. Сидоренко болгаш зоотехник И. С. Тихий олар хаван оглун шийчип турары.

Чуруу М. Альпертти. СЭТА-ның прессклишези.

Ниитинин малынга чаа каяалар

Бий-Хем районун «Кызыл сыл-дыс» колхозунун тудуг бригаданын бригадирин коммунист Бүлчүнейнин башталгазы-биле 1951 чылда планда көрдүнгөн мал каяаларын тууун улус судгарынын сонгулдаларынын хуу — декабрь 16-га чедир бүрүн күсөткен. 500 хөй кирер 1 кажааны, 30 атер кирер 1 кажааны, 100 хаван кирер 1 кажааны, чангыс-аай хөвир-биле эки шынарлыг кылдыр тудуп дооска, ажилгал кииреринге дужааган. Ам колхозтун бүгү малы чылыг, чырык, чаа каяаларды кыштагалар турар. Колхозта эрги каяаларын септелгези октябрь айда-ла доозулган.

Колхоз план өзүлдезилден саалап кирген, сизен, сизен болгаш өске-даа мал чөмөрин кышкы үенин дургузунда чарыгдарынын планын кылган, ол чөмөрин фермаларда чедирип алган. Ол ышкаш тараа саванын бүрүн ажаап алгаш, база фермаларда чедирип алган. Ычангаш колхозтун малы ам үеде эки байдалда турар.

Коммунист Бүлчүней болууну бригаданын иштинге күш-ажылды эки организастан, тудуг ажилын эки удуртуп турганындан, база оң бригаданын иштинде М. Седенбал, Д. Калчанай болгаш оон-даа өске-ажылга тура дүшпөс кижилер бар болуп турганындан мал каяаларын тудуунуң планы күсөткөнгөн.

М. КАВАА-САРЫГ.

Көдөз чонун бот-онаалга үндүрүүн чөп чорудар

Көдөз чонун бот-онаалга үндүрүү көдөз (суму) Советтеринин ажил-агый болгаш культура тургузуушкуну хөргөнгин чугула чүдү болур. Ычангаш ону шын чорудары, чурттагы чонга чөп кылдыр овары, чогуур өйүндө чыры болгаш доктааткан чурум өзүлдезилден чарыдаары эргежок чугула.

Бо чугула ажилды Чаа-Хөл районун чамдык суму Советтери бо 1951 чылда шын эвес, харымсалга чок чорудуп турган барымдалар кончүг хөй. Бот-онаалганы олардын болгаш оң хөргөнгин доктаадыр хаматтыларын ниити хуралындан кылбайн болу чаксаан доктааган. Харын сөөлгү үеде ук Норжук чурттагы чонун бот-онаалга үндүрүүдөн 2725 рубльди самчыдаары илереп турар.

Ол ышка Урбун суму Совети Чаа-Хөл райоң килдизинин үндүрүлүг талазы-биле улуг инспектору.

Часкы тарылгага белик шынарлыг урезин дээш

Бистин областың колхозтары бо чылын тараа культураларынын эки дүжүдү стүрүп алганнар. Ам келир чылдын тарылгазынга белектер ажилын чорудуп турар болгаш оон кол айтыры урезин уруушкуну, база оң ардылашкыны чоруп турар.

Мурнак колхозтар ам тарылга урезинин белектер алган болгаш ону чып болгаш кылдыр арылгазын, складта уруу алганнар. Чаа-Хөл районун «Сталин орук» колхозу урезин белектер дүжүт ажаап алышкыны-биле улгатыр чорудуп тургаш, эки шырарлыг урезинерин уруп алган. Бий-Хем, Кызыл болгаш өске-даа районнарның колхозтарында чамдык ыдыг чижектер бар.

Бо үеге чедир-бласка агаар-бойдузук байдалы энчүг таарымчалык болуп турар. Бо үеге дургузунда урезини чүгө Ул алыр эвес, харын шынарын чып болурунга чедир белектер алы ужурулуг турган. Ындыг болза-даа областа урезин уруушкуну амга чып күсөткенин турар. Урезин уруушкунун хожудап турарын бир кол чылдаганы болза, араа бастырылганын саалатканы болур. Часкы тарылгага белик шынарлыг урезин белектер алыр талазы-биле шак мындыг байдал көдөз ажил-агыйн район килдистерин, МТС-терин чамдык удуртучуларын, колхозтар баштаар черлерин даргаларын дүвүрөтпейн турар.

Улуг-Хем районун колхозтарында чокка чедир 700 аягы-а черин тараазы бастырылган. Бастырылганы болгаш урезин уруушкунун дүр-

Теве ажилын сайзырадыр

Теве болза, агаар-бойдузу калыг берге үнүш чок зоналарга чурттап, ажилдап шыдаар болгаш чөм, суг курулгаашкынын шыдажып эртер талазы-биле өске малдарга дөмейлешпес. Үнүш чок болгаш ховар үнүштүг черлерге аар сөөртүлгөге теже кончуг таарымчалыг. Тыва автономнуг областың колхозтарында теже ажилын каш-ла колхозтар чорудуп турар болгаш олар оон шынарын сайзырадырыче сагыш салбайн турарлар.

Теве ажилын хөгжүдүп турар кол районнар Эрзин, Тес-Хем болур, ычаарга, Танды районда эвези саныг теже бар. Бистин областа тевелерин бар турар уксааларындан бактриан деп ийи мөгөнгин моол уксаа өзүп турар. Өзүлдө хөмчөзелин, дигри дензенин болгаш дүгүнүң талазы-биле тевенин бо уксаазы өске уксааларга четпес, ындыг болза-даа, калды берге агаар бойдузук шыдажып эртер болгаш ажаалга, чөмгерилге талазы-биле өске уксаалардан артык эки.

Эрзин районун «Чаа орук» болгаш Тес-Хем районун Сталин атты колхозтарында теже ажилын фермалары теже ажилын сайзырадыр дээш улуг сагыш салып турарлар. Ол фермаларын тевелери ак болгаш ак-сарыг тевелерин бөлүүнү керип турар. Тевенин ындыг составы ховар болур. Дүк үлөтүрүгө чиг-эт талазы-биле онза ужурулуг болур ужурунда ол тевелерин сайзырадырыче зоотехник ажилдакчылар болгаш Чалаандала көдөз ажил-агыйн дуржулга станциязы болууну кичээнгейн салыры чугула.

«Чаа орук» колхозтун теже ажилын фермазынын эргелекчизи А. Ламажап, оон дуздалакчызы Серен-Толума, база Сталин атты колхозтун фермазынын эргелекчизи Т. Шойдак олар теже ажилын сайзырадыр дугайында улуг ажилды чорудуп, 1951 чылдын октябрь айда чылгы болгаш теже ажилын бир дугаар область дөлгелгезинге киришкеш, облжускомунуң диплому-биле болгаш акша-биле шаңнатканнар.

Ам үеде ол фермаларын эргелекчилери 1952 чылда Москва хоорайга ажитынар Бүгү-эвилдин көдөз ажил-агый дөлгелгезинче ак тевелерни белекээр ажилды чорудуп турарлар.

Эрзинде «Чаа орук» колхозтун теже ажилын фермазы областа улуг фермаларын бирээзи, ам ында тевелерин саны 110, оон иштинде кыс теже — 36, аданнар 26, бууралар 5, өскелери анык тевелер.

Хөй чылда теже малды өстүрүп келген эш Ламажап болууну ажилын дуржулгазын кончуг тодаргай чугаалап турар. Кыс теже семис, калдык болган тудум-на оолдары эки болур. Чижээ, семис шыраак теже 1—2 катап эдержилгеге кирген соонда дораан боозаар болгаш оң төрөзөн болаганы калдык, шыраак болур. Теве мал 12—13 ай болганда төрүүр. Бир эвес күжү шыраак теже болза төрөзөн соонда ай четпейн чыткаш эдержилгеге кире бээр, а арган теже болза, дээк эдержилгеге кирбес. Моон ужурунда тевенин, ылангыя төрүүр тевенин күжүн аргызып болбас дээрзин эш Ламажап чугаалап турар.

Теве ажилын сайзырадыр болза, колхозтун орулгазын улгатыр, колхозчуларын амылаларын шыдажып болдуларынга дузалаар. Колхоз теже дүгүн курунго дужааганындан, теже-биле ынай бээр транспорт ажилы кылганындан хөй орулганы ап турар. Теве малдан ортумаз-биле 5 килограмм эки шынарын, улуг өртөктүг дүкү ап турар. Чамдык тевелер 8 килограмм чедир дүк бээр.

Ол колхозтун даргазы коммунист эш Таважак ак тевелерин үндөтүп бөлүүнү улуг ужуру-дузанын билгеш, оон аныктарын тускай түзүп алган өстүрүп турар.

«Чаа орук» болгаш Сталин атты колхозтарда ак тевелерни өстүрүп турар чорук социалистик мал ажилында чаа салышкыны болур, чүдү дие, оон чинге ак дүктери өске тевелерин дүгүндөн ыладалыг болгаш үнөш улуг.

Н. РАГУЛИН.

Суму Советтеринин контораларын культурулуг тургузар

Чамдык суму Советтеринин албан кылар черлерин арыг эвес эдилеп, оларын чогуур септелгелерин кылбайн турар болгаш четчир санын дериг херекселдери чок болуп турар дугайын сөөлгү үеде көдөз бижикчилер биске бижип турар.

Улуг-Хем районун Хендерге суму Советинин албан кылар чери хөмчөөл талазы-биле дөлгөм, элээн таарымчалыг бажың. Ол бажыңны суму Советинин ажилдаар чери кылып каанлан бээр элээн үрү эрткен. Ындыг болза-даа, суму Советинин даргазы Шырап-оол совет албан черин культурулуг, арыг-сылыг болгаш чылыг тургузар дугайында сагыш салбазындан ол бажыңны эдилеп багай болуп турар.

Бажыңны кырыша ам-даа чок, ону чугайлавын турар болгаш ишти ханалары, шалазы аажок хирл. Бажында мебель чок, алаа кандыг бир айтырыг дугайында бар-

ган аалчылар олурар стул чоктук ужурундан хирлиг шала кырынга олурар ужурга таваржып турар. Конторанын септелге чылыглаашкынын кылбаанындан кышкы үеде коок болуп турар деп бижикчи Н. Кавай-оол бижээн.

Чөөн-Хемчик районун Ийме суму Советинин бажыңын туткалдан бээр ам бир чыл ажим турар. Ону тутканын шынары кончуг багай: ханаларында чынгистер салбарга берген, дээвири шаараш болганда оон кырында чада салган сизени бажың иштинде дедир халанайнып баткылап келген, шалазы тырыттымаан, шаараш. Бажыңны ишти үргүлү хирлиг турар.

Суму Совети мындыг бажында ажилдап турар, ону септээр, шугу-туралаар, малгаштаар дугайында суму Советинин даргазы Шалай калдыг-даа хөмчөг албайн турар деп бижикчи Назын бижээн.

зинге хүлээдип бээри-биле актын тургузар, урезинерин шынарын хынадыры-биле оларын дээжилерин шилип алып ужурулуг. Бир эвес шынары таарышпас урезинерин колхозтар дораан катап арыглаар дие, урезин шынарын талазы-биле күрүне инспекциязын чери лабораторияга урезин хыналдазын саат чок чорудар хүлээлгелиг.

Часкы тарылганын ажилы эгелегичеге чедир чер-черге урезин тарааларын кадагалаты болгаш камгалалы дээш контролду эң шыңгы тургузар. Агрономнарның хүлээлгезин — колхозтарда урезин фондуларынын турар байдалын үргүлчү хынаар, урезинерин чедир сыйлап, шынарын экижидер талазы-биле колхозтарга тодаргай дузааны көргүзгөү болур.

Урезин фондуларынын сортулуг составыне кичээнгей салыры улуг негетини турар. Эрткен чазын чамдык районнарда сортулуг урезинерин тарылгазын калбартырынын бар турган аргаларын ажилгаан. Бүгү тарылганы райончуткан азы чер-черин сортуларынын белик дүжүттүг урезинерин-биле хандыар дугайында район, колхоз бурзуу тодаргай хөмчөгелерин ажилдап кылып ужурулуг. Колхозтарда сортулуг урезинерин куруларларын тодаргай болгаш колхозтар аразында шынары кулу урезинерин сортулуг болгаш белик шынарлыг урезинерге солдуурун организаастаар.

Эң чоокку үенин иштинде бастырылганы дооска, урезинерин уруп, бүгү урдунган урезинерин чажар шынарынга чедир ажилдап алыр бүгү аргалар областың колхозтарында бар. МТС-терин болгаш колхозтарын тараа арыглаар бүгү машиналарын бүрүнү-биле ажилдап болза ол-ла.

А. ЕРМАКОВА.

Делегейде болуп турар чоруктарның допчулалы

ГЕРМАНИЯНЫ ТАЙБЫН АРГА-БИЛЕ КАТЫШТЫРАРЫНЫҢ ДАЙЗЫННАРЫ

Германияга сонгулдалар чоруда-рынга тааржыр байдалдарны иштеп хынаар талазы-биле бүгү-делегей комиссия дээр комиссияны тургузар дугайында айтырыгы Кол Ассамблеяны Тускай политиктиг комитеди чугаалажып дооскан. «Бадлашкын машиназын» ажыглап алгаш, КНО-нуң АКШ-ка баштаган агрессия өөзө болза, Германияны чаңгыс-ай чорунун дайыннарының өзүлүг боддаларын илередип турар ындыг резолюцияны үндүрерин комитетке дааскан. Үстүдө айткан комиссияны тургузар дугайында шийтпир болза, Потсдам дугуржулгазы-биле дыка карышкы болуп турар болгаш КНО-нуң Уставын каржызы-биле үрөп, база Германияны улам сандардыр болгаш Барыын Германияны каттап чепсеглешкини моон ынаа-даа үргүлчүлээр сорулгалыг болуп турар.

«Нинти-герман хостуг сонгулдаларны чорударының эн-не ханы сорулгалыг чүд дээрге, Германияны тайбын арга-биле каттап тургускаш, чаа дайынның айыылдан немес улусту чайладыры болгаш демократтыг Германияны тайбын хөгжүлдесин хандыраы болуп. Дайын кысыкчылары Барыын Германияны агрессия шериг эвилелинче кирерин бүгү-ле күште-ри-биле орадалжып турарлар, чүге дээрге, Барыын Германияда шериг-лер алырын болгаш дайынның кол аар-бергелерин немес улустуң болгаш Европаның өске-даа улустарының кырыкче чурун олар күзеп турарлар» — деп Германияны Демократтыг Республиказының төлөөлекчиси Лотар Болъ Тускай политиктиг комитеттиң хуралында демделген.

Парижде герман айтырыгы чугаалажып турар үедө, бонн «кашлер» Аденауэр күженишикин ажалды чорудуп турган болгаш ол ажал-чорудулга Германияны чаңгыс-ай чорун хандыраың чө-ле угланмаан турганы көсүк чижек болуп.

Аденауэр болза, барыын талакы зоналарның дээди комиссарлары-биле чугаалажышкынар чорудуп, барыын үш күрүнелерин даштыкы херектер министрлери-биле Парижде көктүл хурал кылып турган болгаш Лондонга база чораян. Ол каа-даа чораянда оң чугаазы, нинти-герман хостуг сонгулдаларны чоруткаш, Германияны катыштыраары чедип алыр деп күзөлдүн дугайында болуп турган эвес, а агрессия Атлантик эвилелинче Германияны киреринин талазы-биле тодаргай хемчеглер дугайында болгаш Эйзенхауэрин «европа армиязының» үндүзүн болуп барыын-герман армияны тургузар дугайында болуп турган деп чүве билдингир.

Барыын Германияда америк дээди комиссарың орадакчызы Хейс шаандагы гитлерги генералдардан тускай комиссия тургускаш болгаш «бонн армиязының» уставын чогаалдып кылырын ол комиссияга даандырған деп чоокта чаа «Аксон» деп француз солун дынаткан. Оон-биле кады, чепсектиг күштерин белеткээрин устав «америк хевир-биле» көөрүн болгаш «Корейда дайынның дуржулгазын барымдааларың» Хейс негез деп солун демделген турар.

Страсбургка барыын күрүнелерин даштыкы херектер министрлери биле Аденауэрин чугаалажышкынарның соонда бонн «чазак» шериг министрствозун тургузарыңе кирипкен деп «Дер Мурген» солун айтып турар. Оон-биле чергелештир америк эжелер эрге-чагыргалары герман шериг кем-буруулдарының база бир бөлүгүн хостааннар, хостатырган-варыын иштинде шаандагы гитлержи министр, империя канцеляриязының начальныгы турган Ламмерс, гитлерги дүжүмөт турган Кернер болгаш шаандагы эвсечи генерал Бергер олар бар.

Бодунун чуртун тайбын демократтыг байдалга дүрген катыштырар күзөлдөг немес улустуң чүткүп турары оң нинти-герман сонгулдалары чорудар дугайында америк-англи империалистер болгаш оларның бонн хөлдөлдөр болабайн-даа турарлар деп чүвени үстүдө фактылар база каттап көргүзүп турарлар.

Немес улустуң дыка хөй кезин Германияны каттап чепсеглешкини идездын буруу шаап турар деп чүвени Германияны каштыштыраарың удуураакчылары кончуг эки билдирер. Ычангаш олар болза, Барыын Германияны каттап чепсеглешкини, тайбын талалакчыларын өлүрүп, иштеп сүрөр чоруктуң дузазы-биле ботандырар деп орадалжып турарлар. Ыччалза-даа чаңгыс-ай, демократтыг, тайбын ынакшылдыг болгаш хамаарышпас Германия дээш бүгү күштери-биле демсежир деп немес улустуң шийтпирин кан-

дыг-даа каржы-дошкун хемчеглер бузуп шыдавастар.

Полицияны иштеп сүрүүшкүннери турза-даа, каттап чепсеглешкиниге удур, Германия-биле тайбын керээзин дүрген чарары дээш улустуң санал айтырышкыны Барыын Германияда үргүлчүлээр турар. Барыын талакы эжелер зоналарының янзы-бүрү хоорайларында болгаш чүрт-такчылыг пунктуларында дайынның америк-англи кысыкчылары-биле бонн чалчаларың кем-буруулуг сүлчээзинге удур митингилер болуп турар. Нинти-герман сонгулдалары чорудар дугайында Германияны Демократтыг Республиказының Улус палатазының саналыга митингилерин киржикчилери чүлүзүп, тайбын дээш идепкейлиг демсежир турарлар.

Германияда тайбын талалакчылары дайын кыжанынга удур боттарының одурууларын улам сырый катыштырып турарлар. Дайын кысыкчыларының хоралакчы боддаларын буза шавар деп тайбын талалакчыларының шийтпирлиги улам-на күштелип турар.

АКШ-ТА ЭНДЕРЕ ЧЕПСЕГЛЕ-НИИШКИНИҢ КҮШТЕЛИП ТУРАРЫ

Чоокта чаа америк империализмин чыгарыкчыларың бирээзи, камгалалга херек мобилизацияның эргелели дээр эргелелин удуртукчузу Чарльз Вильсон меделет кылган. Чепсекти эндере бүдүрөр чорук болгаш дайынга белеткеп болза, АКШ-тын чагырыкчы бөлүктөрүнүн амгы политиказының үндүзүн болуп дугайында маргылдаа чок шыны оң меделет база каттап бадыткап турар. «Бо үеден эгелээш, бүгү 1952 чыл дургузунда пушкалар улам-на көвүдээр болгаш саржаг дыка өзөш болуп» — деп Вильсон чугаалаан. Камгалал үлөтүрү дүрген темпи-биле хөгжүп эгелей берген үедө, ону хөй-хөй материалдар-биле хандыраы эргежок чугула. Оон хамааты херек-ледин чүлүдөрүнүн бүдүрүлгези каражадар.

Бо ажык миннишкин гитлерги чагырыкчыларың «лозуннарында» черле ылгалбайн турар. Агрессия дайынны белеткеп тургаш, гитлержилер «Саржаг орнуңа пушкалар» деп алгырып турганнар.

Корейда дайын чорудулгаларының эгелээзинден бээр АКШ-тын шериг бүдүрүлгези дөрт каттап улгаткан, а оң калбарышкының темпизин делегейин ийи дугаар дайынның Каттышкан Штаттарның киришкенин бири бүдүн чартык чылында оларның чедип алганы темпиге денемей турар деп демги-ле Вильсон мактап турар. Амгы үедө шериг бүдүрүлгезинге ай санында 2 миллиард доллар чарыгатынып турар, а моон сонгаар ол чарыгдалдар 4 миллиард доллар чедир өзөр.

Америк чазактын агрессия даштыкы политиказында өзү-чурум чок чоруктуң күштелишикин АКШ-тын чагырыкчы бөлүктөрүнүн чамдык төлөөкчилерин безин дүвүрөдиптир хире көсүк апарган. Ындыг төлөөкчилер, америк империалистеринин политиказыңа таарынмас чоруктуң бүгү чурттарда күштелип турарын көрбөй барып шыдавастар. Айыыл чок чорукту хандыраарың эргелели дээр эргелелин директорун орадакчызы Ричард Биссел чоокта чаа «Нью-Йорк таймс» солунга мынча деп меделген: «тайбын хөй-нини саналдарда америк саълдар дыка дорайдаан, чүге дээрге, бистин чепсеглешкин талазында турарыңысты улус бузуп берген, буза чүге дээрге кылды-бир өске сорулгалыг бис дээр мегелер — долзуу-биле буза шаптыгылааннар». Буржаз парлагалда шак ындыг меделелдер сөөлгү үедө улам көвүдөп турар.

Чепсекти калчаалы-биле эндере бүдүрөр чоруктан америк монополичулар канчаар-даа аажок улуг орудалары ап турарлар. «Юнайтед стейтс ньюс энд уорлд рипорт» деп журналдың дынадыын өзүгаар аларга, АКШ-тын концернеринин орудалары бо чылдың бирги чартында бодун чыл орудалары хире өскөн. АКШ-тын экономиказың дайын байдалыңе шийткени ажалчы чоннарның амьдырал байдалын улам баксырадып турар.

Дайынга белеткелдер америк ажалчы чоннарны аар-берге-биле хоозурадып турарлар. Дайын мурунда 6 миллиард түнүг турган үдүрүлгөр ам 70 миллиард чедир көвүдүдэн, а ажалчы чоннарның херек кырында ап турар шалыны дайын мурундагызыңдан 60 хуу кудулаан.

Каттышкан Штаттарда аш-чөмгө болгаш калбак херекледин бараан-нарыңа өртөк үргүлчү өзүп, хамааттын тудулгалары кызырып турар болгаш ажал чоктарның саны көвү-

деп турар. Нью-Йоркта амгы үедө ажал чок 15 муң тудулчулар бар; чоокку үениң дургузунда 75 муң тудулчулар база олар ышкаш апарлар. Ажал чоктарның саны автомобиль үлөтүрүндө база дыка көвүдөн. Чижээ, бо чылдың ноябрьның 15-те чүгө Детройттун автомобиль заводтарыңа ажал чоктарның саны 103 муң чедип турган, оларның саны ам-даа көвүдөп турар.

АКШ чазаның агрессия политиказы чуртта таарынмас чорукту үндүрүп турар. Дайынга белеткелдени болгаш Корейда дайынны соксадырын негезин ажалчы чоннарның хөй санын чагаалары болгаш телеграммалары президент Трумэнге кээп турарлар. Беш улуг күрүнелерин аранга чугаалажышкынарны чорудары дээш, бүгү-делегей айтырыгынын шуптузун тайбын арга-биле шийтпирлээр дээш кампанияны АКШ-тын депшилгелги организациялары күштелдирип турарлар.

Чаа дайын канчаар-даа аажок улуг ядаралдары болдулар деп чүвени болгаш дайынны болдураш дээш демселди күштелдирери ычангаш эргежок чугула деп чүвени бөдүүн американнар медегер билеп турарлар.

КАТАП ЧЕПСЕГЛЕЭШКИНИҢ УРЖУУ

Турцияның Вашингтонга чапалаан чагырыкчы бөлүктери ол чуртту америк империалистеринин агрессия политиказының чепсег кылдыр хуулдурганнар. Турк экономика бодун боду минир чорун оскунгаш, агрессия америк стратегияны коштанчызы апарган. Бо үедөги ышкаш ындыг ядаралдарны болгаш хоозураалдарны Турцияның улусу кажандаа көрүп көрбөз.

1952 чылдагы бюджет өзүгаар делвилелдериниң дыка хөй кезин дайын сорулгаларыңа, ылангыя шериг-далай порттарының, аэродромнарының, стратегтиг оруктарның тудуушкунуңа болгаш оларны чартырыңга төлөвлөтүнгөн деп Турцияның саң-хөө министри Полаткан чоокта чаагы парлагалга конференцияга меделген. Оон-биле чергелештир чазак болза, хамааты херекледерге ажалгыларын ужурулг ындында-ла чегенчи бичи чарыгдалдарны база чирлидирип турар. Чижээ, бир эвес дайын белеткелинге, «Маршаллдың планын» өзүгаар алыр 100 миллион лираны санаваска, 500 миллион лира чарыгдалар болза, кризисте таваржып турар көдөз ажал-агыны хөгжүлдеринге чүгө 60 миллион лираны чарыгдаларын көрүп турар. Социал-страхование, кадык-камгалал болгаш чырыдышкын херектеринге оон-даа өзөш болуп турар.

Турцияның күрүнө өрөзи чүгө болушун 100 миллион ажал лира өскөн болгаш амгы үедө 2,5 миллиард лира болуп турар. Өртөк үргүлчү өзүп турар. Миллион-миллион турк тараачынар аштап турарлар. Турцияны ийи чурттакчызыңа чаңгыс эш идик онаажыр, хлеб кестинчилик ажалдап тып алырың айтырың эн берге айтырып болуп турар деп «Кудрет» солун чоокта чаа бижээн.

Турк баштаар бөлүктөр болза, оларны америктикеп политиказын турк улус деткивейн турар деп чүвени минтип турарлар. Ычангаш америк чагырыкчылар араатангыш хемчеглери ап чорудуп турарлар, ылангыя амгы фашисттик өзү-чурумну удурланкчыларын өлүрүп шаажылаар дугайында хоойлуну үндүргени оң херечизи болуп. Корейда кем-буруулуг дайында турк солдаттарын барып кирип турарыңа, удур, агрессия сонгу-атлантик эвилелинче Турцияны киргениге удур, тайбын дээш демсежир турар кижилерин эрге-чагыргалар онза каржызы-биле иштеп сүрүп турарлар.

Ыччалза-даа дайын политиказыңа болгаш Турцияны америк өзү-чурумга чагырткан чорукка таарынмас чорук чуртта улам өзүп турар. Даштыкы парлагалың дынадыларын өзүгаар аларга, Турцияда тараачынарның үймээзиннери удаа-дараа болуп турар. Амьдыралың деннели буступ дүжүргө чоок кылдыр кудулап баткан турк ажалчыларның удурланкчының шимчээшкенин улам калбарып турар.

Дайын болгаш хоозурал политиказыңа удур улам идепкейлиг болгаш шийтпирлиг демсежиринче ажалчы чоннарны кыйгырбышаан, турк демократтар бодунун чуртунун хамаарышпас чорун дээш демселди үргүлчүлээр турарлар.

Д. БОЧАРОВ.

Италияның суг үерлээшкенинден качыгдан чурттакчыларыңа совет улустуң дузаламчызы

РИМ. Италияның суг үерлээшкенинден качыгдан чурттакчыларыңа совет профвилелдеринин, хереклекчилер нигилелинни болгаш совет херэеженнеринин антифашисттик комитетинин белеткери чедир берген «Тимирязев» деп пароход декабрьның 23-те эртен Генуяның портунда чөдө берген.

Генуяны мун-мун ажалчы чоннары эртен-не порт районуңе баар кудумчуно болгаш порттуң эринге дола бергенер. Италияның шагы-биле эртенгиң 9 шакта «Тимирязев» пароход доктар чөрге чедип келген, чыылганнар байыр чедирип турган болгаш олар: «Генуяның порт ажалчылары совет ажалчы чоннарның төлөөкчилеринге байыр чедирип тур!»; «Итали болгаш совет улустарың аразында эп-найырал делгерезин!» «ССРЭ делгерезин!» деп чүс-чүс лозуннары тудулган турганнар.

Совет пароходтуң кырыңа итали ажалчы чоннарның төлөөкчилеринин болгаш ВЦСПС-тин, хереклекчилер нигилелиннин Төп Эвилелинниң болгаш совет херэеженнеринин антифашисттик комитетинин төлөөкчилеринин аразында бир дугазары ужуражышкын болуп эрткен. Оон соонда совет аалчылар эрикче дүжүп келген болгаш анаа байырылыг митинги болган.

Бүгү Италияны күш-ажыл конфедерациязының чингине секретари Ди Витторио Совет Эвилелинниң тө-

лөөкчилеринге өөрүп четиргени илередип чүве чугаалаан.

Динмиттиг адыш часкаашкынары, «Сталин делгерезин!» деп алгылар Ди Витторионуң чугаазын бир каш минутта үзе кирипкен.

Оон соонда ВЦСПС-тин төлөөкчизи—Безезин, хереклекчилер эвилелинниң—Тимефев, совет херэеженнеринин антифашисттик комитетинин—Пепьяева олар динмиттиг адыш часкаашкының алаа-биле Италияны үлзүңа болгаш демократтыг организацияларыңа бодунун ажалчы чоннарның организацияларының байырылг кыйгырын номчуп дынаткан.

Совет төлөөкчилерге хары кылдыр Мария Мадалена, итали херэеженнеринин мурнундан Россия, кооперацияларның национал лигвининин мурнундан Грациа, суг үерлээшкенинден качыгдан хоорайларның чурттакчыларының мурундан мэр Ровиго—Моррели олар чүве чугаалааннар.

«Улустарның эп-сеткил катыжышкынын самолеттар болгаш пушкалар эвес, а тараа болгаш тракторлар илередир» деп демделген Ди Витторио митингинин хаган.

Генуя портунун ажалчыларны чоруткан дузаламчыга өөрүп четиргениңа меделгели кылдыр Италияны чурттакчыларыңа совет улустуң белен чидирг чокка дүжүрүп алыр деп шийтпирлээнер.

(СЭТА).

„Улустар аразыңа тайбыңны быжыглаары дээш“ деп бүгү делегей талазы-биле Сталинчы шаңнал тыпсыр комитетке Икуо Ояманың чоруткан телеграммасы

ТОКИО. «Улустар аразыңа тайбыңны быжыгалаары дээш» деп бүгү делегей талазы-биле Сталинчы шаңналды профессор Икуо Оямага тывысканың дугайында меделгели Токионуң бүгү-ле солуннары парлааннар. Чамдык солуннар ол меделгели көсүк черлеринге улуг эгелер-биле бижээнер.

«Улустар аразыңа тайбыңны быжыглаары дээш» деп бүгү делегей талазы-биле Сталинчы шаңналды тыпсыр комитетке дамчыдары-биле СЭТА-ның корреспондентизинге Икуо Ояма декабрьның 22-де мындыг телеграмманы берген:

«Мен Сталинчы шаңнал-биле шаңнатканыма болгаш ол алдарны бүгү делегейге өске-даа тайбын дээш демселчээр-биле кады үлөжүрүмге кончуг өөрүп тур мен. Ыччалза-даа ол шаңналды чүгө мезэ тывыскан эвес. Ол шаңналды империализмге удур 30 ажал чылдарың дургузунда демсежип келген бүгү япон улуска берген дээрзин болаарга, өөрүңчү-дур. Дайынны болдурабзы дээш ам-даа улуг күштер-биле демсежиривисти бистер, ол шаңналга сорук кирип хүлээнип тур бис».

(СЭТА).

Японияда тайбың дөөш шимчөөшкннер дугайында

ШАНХАЙ. Декабрь 7-де Токиога тайбың камгалаарың национал конференциязы болуп эрткен. Конференцияда 150 төлөөкчилер аразында тайбың дээш кайгамчыкты демселчилер — профессор Икуо Ояма, Окайва, Хирано болгаш өскелер-даа бар.

Конференция Тайбыңның бүгү делегей Чөвүлелинниң сессиязын резолюциязын чугаалажып көргөн болгаш ону деткиринин дугайында шийтпирин хүлээп алган. Оон ангыда, тайбың дээш демселдин айтырын чугаалашкан болгаш шериг албанын эртеринге болгаш Японыны чепсеглээринге удур демселди, беш улуг күрүнелерин аразыңа Тайбыңны Пактызын чарары дээш болгаш бүгү-делегейин экономика чөвүлөт хуралыңа Японының кирижи дээш демселди күштелдиреринин дугайында шийтпирин үндүргөн.

Ол ышкаш улустар аразыңа кады ажалдажылганы быжыглаар талазы-биле хемчеглер дугайында, эн ылангыя Азия болгаш Чөвн-чүк чурттарының тайбың камгалаарының конференциязын болгаш Азия

чурттарының төлөөкчилеринин конференциязын болурун дүргө-дедилер дугайында, Япония болгаш Совет Эвилелинниң аразыңа салды харылзаазын каттап тургузарың, база ол ышкаш Япония болгаш Кытааның аразыңа салдыгылганы тургузар дугайында шийтпирин конференция үндүргөн.

Тайбың талалакчыларының шимчөөшкенин моон сонгаар организац талазы-биле быжыгалаарың эргежок чугулазын конференция демделген болгаш Иосиданың чазаның чорашу реакциялыг парлагаларың чорудуп турары чаа дайын пропагандазыңа удур демселдин кампаниязын организацияларыңе угландырган тайбың камгалаарың Япон комитетинин күүсөкчи комитетинин шийтпирин конференция хүлээп алган.

Японияны профвилелдери тайбың дээш демселди болгаш Японияны албадатканы куданкыч «тайбың керээзинге» болгаш «айыыл чок чоруктуң пактызыңа» удур идепкейлиг демселди чорудуп турар.

(СЭТА).

Англида ажал чок чоруктуң өзүүшкүнү

ЛОНДОН. «Дейли уоркер» солунун меделеп турары болза, бүгү Англияда күш-ажыл биржалары хөй-хөй санын чаа ажал чоктарның мөөнелишикиннери манал турар.

Пес-таавы, дааранылга, мебель, трикотаж үлөтүрлеринин чүс-чүс мун ажалчылар болуп деп турар байырдалда ажал чок чоруктуң, ужурунда дузаламчы дээш ээлчеге турарлар деп солун бижип турар.

Англияның чүгө сонгу-барыын талазында күш-ажылды биржаларында дузаламчы хереклеп турар 206 мун пес-таавы үлөтүрлеринин ажалчыларын бүрүткээр ужурга таваржып турар, чүге дээрге, оларны ажалдап турар бүдүрүлгелери

дүр үени иштинде хаар деп турар. Чоокку үедө дааранылга үлөтүрлеринге ажал чоктарның саны 23 муң кижиче дер, ол болза, 1951 чылдың сентябрьда турганыңдан 13 муң хөй болуп турар деп «Дейли уоркер» солун бижип турар.

Лондонун даштыкы хеп салбырында даараныкчыларын национал профвилелдин секциязы 12 муң кижигүнөрдүг. Оларның 10 мундан өзөш эвези күш-ажылды биржазында бүрүткөргөн: муң кижиче ажал чоктар, 6 муң кижиче чартык ажалдылар, чүге дээрге оларның хөй кезин неделяда чүгө чаңгыс хүн ажалдап турар.

(СЭТА).

Корейда болушкуннар

Улустуң армиязының Кол командьларының дынады

ПХЕНЬЯН. Корейаның Улус-Демократтыг республиказының Улустуң армиязының Кол командьларының декабрь 23-те меделээни болза Корейаның Улустуң армиязының катыжышкыны кыдат улустуң эки турачи кезектеринин сырый деткин чези-биле америк-англи эжелекчилерин болгаш лисыманчы шериглерин дийг күжүңе болгаш техниказыңа улуг чидиргилерни таварыштыраарың үргүлчүлөшшөөн, фронтунун тус-тус участкаларыңа ол черлеринге ужур-дузалыг тулчуушкуннары чорудуп турар.

Декабрьның 24-те, Улустуң армиязының камгалал туруштары артиллерия-биле боолап турган дайынның беш бооларын Улустуң армиязының артиллерия кезээ чок кылган.

(СЭТА).

Англи улус Корейда дайынны соксадырын негеп турар

ПРАГА. Телепресс агентлиелинниң Лондонда корреспондентизинин дамчыдып турары болза:

Декабрьның 20-де Корейдан Англияга эеп чөдө берген глостер полканың солдаттары америк империалистери ажы-биле чугаалажып Корейда дайынны соксадырын зеп турарларын меделгээнер.

Анаа солдат Чарльз Джекиниң Камберуэланың «Дейли уоркер» солунунуң корреспондентизинге меделгезин болза: «тайбыңны чугаалажышкынар американнар узамдыктырп турар деп дыка хөй солдаттар санап турар. Дайынны соксадырын аргалары болу бээр-ле, американнар канды-ла бир чаа негелделерин үндүрүп турарлар». Ону анаа дайынчы Джон Мэнселл деткивишаан, оон чугаалааны болза: «Кым-даа эвес, чүгө американнар чугаалажышкынарны саададып турар».

Сержант Джон Холлдуң «Дейли грефик» солунунуң корреспондентизинге чугаалааны болза: «Менээ канча-даа Корейга дедар баар деп саягы чок».

Ол-ла чугааны анаа «Дейли» Хоббс «Дейли мейл» солунунуң корреспондентизинге база меделгезин сар

Корейда туттурган англи шериглериниң төргүл-төрелдери дайынны соксадырын болгаш туттурганнары доп-доран эеп чандыраарың негеп турарлар.

(СЭТА).

Америк разведчиктерин венгри судуң шийткени

БУДАПЕШТ. Венгрияның телеграф агентлиелинниң меделеп турары болза:

Бо чылдың декабрь 23-те Будапештинин шериг трибуналы америк шериг-агаар күштеринин албан хаакчыттары, америк хамаатчызы капитан Гендерсоничи, капитан Сифтин, сержантылар Дофенин болгаш Альберт-Шаминичи херектерин көргөн. Ол херектенерин 1951 чылдың ноябрь 19-та Венгрияның Улус Республиказының кызгаары барын Дьюла хоорай районуна аман америк шериг самолөду-биле үрээни болгаш 1 ша 41 минутта иштинде Венгрияны девискээринин кыры-биле 300 ажы километрге уда канканы минингенер.

Венгрияны Улус Республиказының кызгаары артын херектенерин өжөгээриниң бөдөөн шериг трибуналы илереткени болгаш херектенерин кижиче бүрүткөн 300 муң форин (венгри акшасы) торгаан; бир эвес торгалдагы негелде херектенеринин алыны үш ай иштинде кар бабаныңа хостотулгаар апар; шер транспорт селери моладун анаа чорал херекселдери-биле каттай хавырган.

(СЭТА).

Харыс салгалыг редактор О. Юнгар А. ТОЛГАР-ООЛ.

1951 чылдың декабрь 31-де областың национ театрының болгаш Сталин атыг культур-Бабыңның бичер-чөвүлүг кол лективни черлерин күж